

คลังองค์ความรู้วินัยการคลัง

ถอดรหัสกฎหมายให้เป็นเรื่องง่าย สำหรับ อปท.

ข้อมูลอ้างอิงและที่มาของเอกสาร

- **โครงการ:** เสริมสร้างและพัฒนาความรู้ในการรักษาวินัยการเงินการคลังของรัฐบาลอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน
- **หลักสูตร:** "การพัฒนาศักยภาพบุคลากรภาครัฐ" รุ่นที่ 2
- **ระยะเวลาการอบรม:** ระหว่างวันที่ 11 - 14 พฤษภาคม 2569
- **หัวข้อเสวนา:** "ตอบปัญหาวินัยการเงินการคลัง"
- **วิทยากร:** นายมณฑิร เจริญผล ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน และคณะ
- **วิดีโอบันทึกการเสวนา:** <https://youtu.be/JqzEfwYkOf0>

ส่วนที่ 1: สาระสำคัญและหลักคิดจากผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน

ในการเสวนา ท่านมณฑิร เจริญผล ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน ได้วางรากฐานกระบวนการทัศน์ใหม่ในการทำงานระหว่าง สตง. และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เพื่อเปลี่ยนผ่านจากระบบที่เน้นการจับผิดเรื่องเอกสาร ไปสู่ระบบที่มุ่งเน้นประโยชน์ของประชาชนเป็นศูนย์กลาง โดยมีสาระสำคัญที่คนท้องถิ่นต้องทำความเข้าใจ ดังนี้:

หลักคิดที่ 1: ผลสัมฤทธิ์ของงาน สำคัญกว่า กฎระเบียบ

- **กฎระเบียบเป็นเรื่องรอง:** เป้าหมายสูงสุดของ สตง. ยุคปัจจุบัน คือการทำอะไรให้ประชาชนได้รับประโยชน์สูงสุดจากการบริหารจัดการของท้องถิ่น
- **บกพร่องแต่ไม่ทุจริต:** กฎหมายใหม่ระบุว่า หากท้องถิ่นทำผิดระเบียบ บกพร่อง แต่ไม่มีเจตนาทุจริตและไม่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่รัฐ สตง. จะเปลี่ยนวิธีการมาเป็นการ **"ให้ข้อเสนอแนะและตักเตือน"** แทนการจ้องลงโทษทางวินัยหรือเรียกเงินคืน

เอกสารฉบับนี้จัดทำขึ้นโดยใช้ AI ช่วยถอดความและเรียบเรียงเนื้อหาจาก

<https://youtu.be/JqzEfwYkOf0>

โดยช่างฝึก โยธาไทย

ทั้งนี้ เอกสารฉบับนี้ไม่ใช่เอกสารทางการของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน (สตง.) และจัดทำขึ้นเพื่อการศึกษาและเผยแพร่ความรู้เท่านั้น.

หลักคิดที่ 2: เข้าใจความต่างของ “หน้าที่” และ “อำนาจ”

- ท้องถิ่นมักเข้าใจว่าตนเองมี “หน้าที่” ดูแลประชาชน จึงสามารถทำได้ทุกอย่าง แต่ในทางกฎหมายมหาชน การจะเบิกจ่ายงบประมาณได้ ท้องถิ่นต้องมี “อำนาจ” ที่ได้รับการกระจายมาจากส่วนกลาง (ตาม พ.ร.บ. กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจฯ)
- การจะทำอะไร ต้องมั่นใจก่อนว่ากฎหมายมอบอำนาจให้เราทำเรื่องนั้นได้

หลักคิดที่ 3: “บริการสาธารณะ” และ “กิจกรรมสาธารณะ”

- การทำงานของ อปท. ต้องมุ่งเน้นไปที่ “บริการสาธารณะ” (เพื่อคนส่วนใหญ่ ไม่ใช่เพื่อบุคคลใดบุคคลหนึ่ง)
- **การปลดล็อกข้อกฎหมาย:** ในอดีต สดง. เคยกำกับเรื่องการจัดงานรื่นเริงหรือจัดงานปีใหม่ว่าไม่ใช่บริการสาธารณะ ปัจจุบันกฎหมายจึงเปิดช่องเพิ่มคำว่า “กิจกรรมสาธารณะ” เข้ามา เพื่อให้ท้องถิ่นสามารถจัดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์และสร้างความสุขให้แก่ประชาชนได้โดยไม่ขัดต่อระเบียบ

หลักคิดที่ 4: คาถา 2 ข้อ ก่อนตัดสินใจใช้เงินหลวง

หากจะดำเนินโครงการใดๆ ต้องผ่านบททดสอบ 2 ข้อนี้ให้ได้:

1. **ทำเพื่อสาธารณะจริงหรือไม่?** ต้องเป็นเรื่องบริการสาธารณะ ผ่านการทำประชาคม และถูกบรรจุอยู่ในแผนพัฒนาท้องถิ่น
2. **มีกฎหมาย/ระเบียบรองรับหรือไม่?** ต้องมีกฎหมาย ระเบียบ หรือหนังสือสั่งการ เขียนให้อำนาจท้องถิ่นทำเรื่องนั้นได้ (ถ้าหาระเบียบมารองรับไม่ได้ ห้ามทำเด็ดขาด) จำไว้ว่า ถ้าเรื่องทุจริตเป็นหน้าที่ของ ป.ป.ช. แต่ สดง. จะตรวจว่าท่านทำตามที่มีระเบียบให้อำนาจไว้หรือไม่

หลักคิดที่ 5: ทำไม สดง. ถึงไม่ฟันธงตอบข้อหาหรือว่า “ได้” หรือ “ไม่ได้”?

- **ความจริงเบื้องหลัง:** สดง. ไม่ใช่หน่วยงาน “เจ้าของระเบียบ” (ผู้ตราคือกระทรวงมหาดไทยหรือกรมบัญชีกลาง) ขนาดเจ้าของระเบียบเองยังไม่กล้าฟันธง 100%
- **การชี้ขาดต้องดูพยานแวดล้อม:** การจะชี้ว่าใครถูกหรือผิด สดง. ไม่สามารถดูแค่เศษกระดาษที่ส่งมาหาหรือได้ แต่เวลาตรวจจริงต้องดูหลักฐาน ดูพยานบุคคลประกอบด้วย
- **รณรงค์ตอบกลยาณมิตร:** สดง. จะพยายามหาทางออกให้ โดยมีกฎตอบในลักษณะว่า “หากข้อเท็จจริงสอดคล้องกับระเบียบ/หนังสือสั่งการ ว... ท่านก็สามารถดำเนินการได้” ซึ่งข้อความนี้ถือเป็นไฟเขียวทางกฎหมายที่ปลอดภัยที่สุดในการให้ท้องถิ่นเดินหน้าทำงานต่อ

เอกสารฉบับนี้จัดทำขึ้นโดยใช้ AI ช่วยถอดความและเรียบเรียงเนื้อหาจาก

<https://youtu.be/JqzEfwYk0f0>

โดยช่างศึก โยธาไทย

ทั้งนี้ เอกสารฉบับนี้มิใช่เอกสารทางการของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน (สดง.) และจัดทำขึ้นเพื่อการศึกษาและเผยแพร่ความรู้เท่านั้น.

ส่วนที่ 2: เจาะลึกคำถาม-คำตอบ (หมวดการเงิน งบประมาณ และสวัสดิการ)

กรณีที่ 1.1: การซ่อมแซมเมรุเผาศพของวัด

[ประเด็นคำถาม]

วัดเป็นนิติบุคคล อปท. นำเงินงบประมาณไปอุดหนุนเพื่อซ่อมแซมเมรุเผาศพให้วัดได้หรือไม่?

[แนวทางวินิจฉัย / ทางออก]

- ✗ **ห้ามตั้งเรื่องซ่อมให้วัดตรงๆ:** เพราะจะสับสนเสี่ยงเป็นการเอาเงินหลวงไปทำประโยชน์ให้บุคคลใดบุคคลหนึ่งเฉพาะเจาะจง
- ✓ **ทางออก (ทำได้):** หากเมรุชำรุด ก่อให้เกิดคว้นและฝุ่นกระทบชาวบ้าน ให้ตั้งเรื่องว่า **“เพื่อแก้ปัญหามลพิษและรักษาสุขภาพประชาชน”** (เป็นบริการสาธารณะ) โดยต้องบรรจุในแผนพัฒนาท้องถิ่นก่อน

กรณีที่ 1.2: การลดเอกสารช่วยเหลือน้ำท่วม 9,000 บาท

[ประเด็นคำถาม]

ช่วงน้ำท่วมวิกฤต อปท. จ่ายเงินเยียวยาเบื้องต้น 9,000 บาท โดย **ไม่ขอสำเนาบัตรประชาชน ทะเบียนบ้าน และรูปถ่ายบ้านชำรุด** ได้หรือไม่?

[แนวทางวินิจฉัย / ทางออก]

[ทำได้ทันที]

- ✓ **ห้ามเรียกสำเนา:** ตามมติ ครม. ห้ามเรียกเอกสารที่รัฐออกให้อยู่แล้ว ให้เจ้าหน้าที่ตรวจสอบสิทธิ์ในระบบแล้วโอนเงินเข้าบัญชีชาวบ้านได้เลย
- ✓ **ไม่ต้องใช้รูปบ้านพัง:** เพราะเงินก้อนนี้ คือ “เงินช่วยประทังชีวิต” (ส่วนรูปบ้านชำรุด เอาไว้ใช้เบิกงบซ่อมแซมบ้าน ซึ่งเป็นอีกโครงการหนึ่งแยกต่างหาก)

เอกสารฉบับนี้จัดทำขึ้นโดยใช้ AI ช่วยถอดความและเรียบเรียงเนื้อหาจาก

<https://youtu.be/JqzEfwYkOf0>

โดยช่างทัก โยธาไทย

ทั้งนี้ เอกสารฉบับนี้มิใช่เอกสารทางการของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน (สตง.) และจัดทำขึ้นเพื่อการศึกษาและเผยแพร่ความรู้เท่านั้น.

กรณีที่ 1.3: ไฟไหม้บ้านแค่ 1 หลัง ถือเป็นภัยพิบัติไหม?

[ประเด็นคำถาม]

ไฟไหม้บ้านประชาชนแค่หลังเดียว ถือเป็นเรื่องส่วนตัวหรือสาธารณะ? ต้องถื่นเอาเงินไปช่วยได้ไหม?

[แนวทางวินิจฉัย / ทางออก]

[ช่วยเหลือได้เลย]

- ✓ พ.ร.บ. ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย นิยาม "ภัยพิบัติ" ให้ครอบคลุมถึงภัยจากการกระทำของคนหรืออุบัติเหตุด้วย ไม่ว่าจะไหม้ 1 หลัง หรือ 10 หลัง ก็ถือเป็นผู้ประสบภัยพิบัติที่ต้องถื่นมีหน้าที่ต้องเข้าไปช่วยเหลือ

กรณีที่ 1.4: การถวายปัจจัยพระสงฆ์ในงานประเพณีและงานบุญ

[ประเด็นคำถาม]

นิมนต์พระสงฆ์ประกอบพิธีในวันสำคัญ สามารถถวายปัจจัยได้เท่าใด และมีข้อจำกัดอย่างไร?

[แนวทางวินิจฉัย / ทางออก]

- ✓ **เกณฑ์การจ่าย:** ยึดหลัก "ความเหมาะสมและจำเป็นตามจารีตประเพณีของชุมชน" (ชาวบ้านปกติถวาย 500 หรือ 1,000 ก็ให้เบิกเท่านั้น ห้ามเบิกของละ 3,000 เพียงเพราะใช้เงินหลวง)
- ▲ **ข้อควรระวัง:** ต้องให้ผู้รับปัจจัยเซ็นรับใบสำคัญรับเงินที่ อปท. จัดทำขึ้นเพื่อใช้ล้างเงินยืม
- ✗ **ข้อห้ามเด็ดขาด:** กรณีมีพระพุทธรูปตั้งเป็นองค์แรก **ไม่สามารถเบิกถวายปัจจัยให้พระพุทธรูปได้** เนื่องจากไม่มีสภาพบุคคลในการรับเงินตามระเบียบ

เอกสารฉบับนี้จัดทำขึ้นโดยใช้ AI ช่วยถอดความและเรียบเรียงเนื้อหาจาก

<https://youtu.be/JqzEfwYkOf0>

โดยช่างศึก โยธาไทย

ทั้งนี้ เอกสารฉบับนี้มิใช่เอกสารทางการของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน (สตง.) และจัดทำขึ้นเพื่อการศึกษาและเผยแพร่ความรู้เท่านั้น.

กรณีที่ 1.5: การบูรณะมัสยิดและวัดทางศาสนา

[ประเด็นคำถาม]

อปท. สามารถอุดหนุนงบประมาณเพื่อบูรณปฏิสังขรณ์มัสยิดและวัดได้หรือไม่?

[แนวทางวินิจฉัย / ทางออก]

[สามารถอุดหนุนได้]

- ✓ มัสยิดและวัดมีฐานะเป็น **องค์การศาสนาตามระเบียบเงินอุดหนุนฯ (วงเล็บ 3)** สามารถบูรณะได้ โดยต้องบรรจุไว้ในแผนพัฒนาท้องถิ่น
- ▲ **เงื่อนไข:** ต้องอยู่ภายใต้เพดานเงินอุดหนุนไม่เกินร้อยละ 12 ของรายรับจริงในปีงบประมาณที่ผ่านมา หากต้องใช้เกิน ให้ขออนุมัติจากผู้ว่าราชการจังหวัด

กรณีที่ 1.6: สิทธิเบิกค่าเช่าบ้านของข้าราชการหลังการหย่าร้าง

[ประเด็นคำถาม]

อดีตสามีได้รับโอนบ้านจากบิดาในระหว่างสมรส (สิทธิเบิกค่าเช่าบ้านหมดไป) ต่อมาหย่าขาดกัน ฝ่ายหญิงสละสิทธิในบ้านแล้วย้ายออกไปเช่าอยู่เอง ฝ่ายหญิงจะขอเบิกค่าเช่าบ้านใหม่ได้หรือไม่?

[แนวทางวินิจฉัย / ทางออก]

[ไม่สามารถเบิกได้]

- ✗ สิทธิถูกตัดขาดไปโดยสมบูรณ์ตั้งแต่วันที่เกิดกรณีการหย่าร้างแล้ว การจดทะเบียนหย่าและการสละทรัพย์สินในภายหลัง **ไม่ส่งผลให้สิทธิการเบิกค่าเช่าบ้านที่หมดไปแล้วกลับคืนมาได้อีก**

เอกสารฉบับนี้จัดทำขึ้นโดยใช้ AI ช่วยถอดความและเรียบเรียงเนื้อหาจาก
<https://youtu.be/JqzEfwYkOf0>

โดยช่างทิก โยธาไทย

ทั้งนี้ เอกสารฉบับนี้มิใช่เอกสารทางการของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน (สตง.)
และจัดทำขึ้นเพื่อการศึกษาและเผยแพร่ความรู้เท่านั้น.

กรณีที่ 1.7: การใช้งบประมาณร่วมงานประเพณีสมโภชเมืองของจังหวัด

[ประเด็นคำถาม]

จังหวัดขอความร่วมมือให้ อปท. ส่งขบวนแสดง หรือตกแต่งซุ้มเพื่อร่วมงานสมโภชเมือง ตั้งงบเบิกจ่ายได้หรือไม่?

[แนวทางวินิจฉัย / ทางออก]

[เบิกจ่ายได้ แต่ต้องมีชั้นเชิง]

- ✓ **เงื่อนไขแรก:** ต้องเป็นงานที่คณะกรรมการประเพณีของจังหวัดประกาศรับรองให้เป็น "ประเพณีท้องถิ่น" แล้ว
- ✓ **ชั้นเชิงบริหาร:** อปท. ไม่ควรจัดลำพัง ให้ใช้วิธี "บูรณาการจัดงานร่วมกับจังหวัด หรือ อบจ." เพื่อขยายเขตอำนาจให้ถูกต้องตามกฎหมาย และเบิกงบในหมวดส่งเสริมวัฒนธรรม/การท่องเที่ยว

กรณีที่ 1.8: นโยบายการงดเก็บภาษีน้ำมัน อบจ. เพื่อช่วยค่าครองชีพ

[ประเด็นคำถาม]

อบจ. สามารถออกนโยบายงดจัดเก็บภาษีบำรุงท้องถิ่นจากน้ำมัน (4.54 สตางค์/ลิตร) เพื่อช่วยประชาชนได้หรือไม่?

[แนวทางวินิจฉัย / ทางออก]

[ในทางปฏิบัติ ทำโดยลำพังไม่ได้]

- ✗ ในทางนิติบัญญัติ อบจ. มีสิทธิออกข้อบัญญัติยกเว้นได้ แต่ในทางปฏิบัติ โครงสร้างภาษีน้ำมันไม่ได้เก็บ ณ หัวจ่ายโดยตรง แต่เก็บผ่านส่วนกลางแล้วโอนกลับมา ท้องถิ่นจึงประกาศลดแล้วหวังให้ราคาน้ำมันหน้าปั๊มลดลงทันทีไม่ได้

เอกสารฉบับนี้จัดทำขึ้นโดยใช้ AI ช่วยถอดความและเรียบเรียงเนื้อหาจาก
<https://youtu.be/JqzEfwYkOf0>

โดยช่างทึก โยธาไทย

ทั้งนี้ เอกสารฉบับนี้มิใช่เอกสารทางการของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน (สดง.)
และจัดทำขึ้นเพื่อการศึกษาและเผยแพร่ความรู้เท่านั้น.

กรณีที่ 1.9: สิทธิเบิกค่าเช่าบ้านกรณีคู่สมรส 4 คน (ศาสนาอิสลาม)

[ประเด็นคำถาม]

ข้าราชการมุสลิมจดทะเบียนสมรสกับภรรยา 4 คนโดยชอบด้วยหลักศาสนา จะใช้สิทธิเบิกค่าเช่าบ้านได้อย่างไร?

[แนวทางวินิจฉัย / ทางออก]

- ✓ **อยู่รวมกัน:** ตามกฎหมายให้สิทธิเบิก **“บ้านเพียง 1 หลังเท่านั้น”** หากภรรยาทั้ง 4 คนพักอาศัยอยู่รวมในบ้านหลังเดียวกัน ถือว่าเบิกได้ตามสิทธิปกติ
- ▲ **แยกกันอยู่ 4 หลัง:** กรณีแยกเช่าหรือเช่าซื้อบ้าน 4 หลังแยกกัน เป็นข้อนอกเหนือระเบียบ อปท. ห้ามใช้ดุลพินิจเบิกจ่ายเอง **ต้องหาหรือกรมบัญชีกลาง** เพื่อวินิจฉัยสิทธิเป็นกรณีไป

กรณีที่ 1.10: ข้อจำกัดเรื่องการซื้อ “วัคซีนโควิด-19” โดยตรงของท้องถิ่น

[ประเด็นคำถาม]

ในช่วงวิกฤต ท้องถิ่นต้องการใช้งบประมาณจัดซื้อวัคซีนมาฉีดให้ประชาชนโดยตรง ทำได้หรือไม่?

[แนวทางวินิจฉัย / ทางออก]

[ไม่สามารถทำได้ด้วยตนเองโดยตรง]

- ✗ **นี่คือตัวอย่างที่ชัดเจนของคำว่า “มีเจตนาดี แต่ไม่มีอำนาจ”** ระบบการจัดซื้อยาและวัคซีนควบคุมระดับชาติเป็นอำนาจผูกขาดของรัฐส่วนกลาง ท้องถิ่นไม่สามารถจัดซื้อวัคซีนจากบริษัทยาโดยตรงได้ (ต้องผ่านกลไกที่รัฐบาลกำหนดเท่านั้น)

เอกสารฉบับนี้จัดทำขึ้นโดยใช้ AI ช่วยถอดความและเรียบเรียงเนื้อหาจาก
<https://youtu.be/JqzEfwYkOf0>

โดยช่างศึก โยธาไทย

ทั้งนี้ เอกสารฉบับนี้มิใช่เอกสารทางการของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน (สตง.)
และจัดทำขึ้นเพื่อการศึกษาและเผยแพร่ความรู้เท่านั้น.

ส่วนที่ 3: เจาะลึกคำถาม-คำตอบ (หมวดการจัดซื้อจัดจ้าง และ พัสดุ)

กรณีที่ 2.1: การจงใจตัดลดงบประมาณเพื่อหนีวิธี e-Bidding

[ประเด็นคำถาม]

ราคากลางมาตรฐาน 514,000 บาท แต่อยากตั้งงบข้อบัญญัติไว้ที่ 499,000 บาท เพื่อใช้ "วิธีเฉพาะเจาะจง" ได้ไหม?

[แนวทางวินิจฉัย / ทางออก]

[ห้ามทำเด็ดขาด]

- ✗ หากมีราคามาตรฐานราชการกำหนดไว้ชัดเจน การจงใจบิดเบือนหรือลดราคาให้ต่ำกว่า 5 แสนบาท เพื่อหลบเลี่ยง e-Bidding ถือเป็นการใช้ดุลพินิจโดยมิชอบ สดง. จะตรวจสอบเจตนาทันที

กรณีที่ 2.2: วิธีคิดสัดส่วนจัดซื้อร้อยละ 30 (บัญชีนวัตกรรมไทย)

[ประเด็นคำถาม]

การบังคับซื้อสินค้านวัตกรรม 30% หมายถึงต้องหัก 30% จากงบประมาณโครงการทั้งหมดใช่หรือไม่?

[แนวทางวินิจฉัย / ทางออก]

[ไม่ใช่ มีวิธีคิดดังนี้]

- ✓ ให้คิด 30% เฉพาะจากมูลค่าของรายการพัสดุที่มีขายในบัญชีนวัตกรรมเท่านั้น
- ▲ ตัวอย่าง: โครงการ 100 บาท มีสินค้าที่ตรงกับบัญชีนวัตกรรมแค่ 70 บาท กฎหมายบังคับให้ซื้อ 30% ของ 70 บาท (คือบังคับซื้อ 21 บาท) ไม่ใช่คิดจากเงิน 100 บาท

เอกสารฉบับนี้จัดทำขึ้นโดยใช้ AI ช่วยถอดความและเรียบเรียงเนื้อหาจาก

<https://youtu.be/JqzEfwYkOf0>

โดยช่างทัก โยธาไทย

ทั้งนี้ เอกสารฉบับนี้ไม่ใช่เอกสารทางการของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน (สดง.) และจัดทำขึ้นเพื่อการศึกษาและเผยแพร่ความรู้เท่านั้น.

กรณีที่ 2.3: การตั้งงบประมาณค่าจ้างออกแบบ ก่อสร้าง และควบคุมงาน

[ประเด็นคำถาม]

หน่วยงานมีโครงการก่อสร้าง แต่ขาดบุคลากรหรือเกินศักยภาพ จึงต้องแบ่งการจ้างออกเป็น 3 สัญญา คือ 1) จ้างออกแบบ 2) จ้างก่อสร้าง 3) จ้างควบคุมงาน จะต้องตั้งเบิกจากหมวดงบประมาณใดบ้าง?

[แนวทางวินิจฉัย / ทางออก]

[ต้องแยกหมวดงบประมาณตามลักษณะงาน]

- ✓ **ค่าจ้างก่อสร้าง:** ให้ตั้งเบิกใน “งบลงทุน (หมวดค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้าง)”
- ✓ **ค่าจ้างออกแบบ และ ค่าจ้างควบคุมงาน:** ให้ตั้งเบิกใน “งบดำเนินงาน (หมวดค่าใช้สอย)” เนื่องจากกระเบียบพัสดุถือว่างานออกแบบและควบคุมงานเป็นการ “จ้างบริการ” (บริการวิชาชีพ) ที่แตกต่างหากจากการก่อสร้าง

กรณีที่ 2.4: การเบิกจ่ายชุดกีฬาและชุดกองเชียร์

[ประเด็นคำถาม]

ในโครงการแข่งขันกีฬา อปท. สามารถเบิกค่าเสื้อผ้า กางเกง ถุงเท้า รองเท้าสตั๊ด และ ชุดกองเชียร์ได้หรือไม่?

[แนวทางวินิจฉัย / ทางออก]

- ✓ **เสื้อ/กางเกง/ถุงเท้ากีฬา: เบิกได้** (ถือเป็นเครื่องแบบประจำทีม ให้นักกีฬาใส่แข่งตามกติกา)
- ✗ **รองเท้ากีฬา (สตั๊ด): เบิกไม่ได้** (ถือเป็นอุปกรณ์เฉพาะบุคคล สรีระและความถนัดต่างกัน)
- ✗ **ชุดกองเชียร์ / เสื้อผู้บริหาร: เบิกไม่ได้** (ไม่ใช่ผู้เข้าแข่งขัน และไม่ระเบียบกฎหมายรองรับ)

เอกสารฉบับนี้จัดทำขึ้นโดยใช้ AI ช่วยถอดความและเรียบเรียงเนื้อหาจาก

<https://youtu.be/JqzEfwYkOf0>

โดยช่างศึก โยธาไทย

ทั้งนี้ เอกสารฉบับนี้มิใช่เอกสารทางการของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน (สตง.) และจัดทำขึ้นเพื่อการศึกษาและเผยแพร่ความรู้เท่านั้น.

กรณีที่ 2.5: การซื้อต้นไม้ทดแทนในช่วงรับประกันสัญญา

[ประเด็นคำถาม]

ต้นไม้ในโครงการภูมิทัศน์ตายในช่วงรับประกันสัญญา อปท. ต้องบริหารจัดการซื้อต้นไม้ใหม่มาปลูกเองได้หรือไม่?

[แนวทางวินิจฉัย / ทางออก]

[ไม่สามารถทำได้ ถือเป็นภาระจ่ายซ้ำซ้อน]

- ✗ อปท. ต้องบังคับสัญญากับผู้รับจ้างเดิมให้นำต้นไม้มาปลูกทดแทนทันทีโดยไม่มีค่าใช้จ่าย
- ▲ **ข้อยกเว้น:** หากจำเป็นต้องทำ “โครงการใหม่” กับพื้นที่เดิม อปท. ทำได้ แต่ผู้รับจ้างเดิมจะหลุดพ้นจากการรับประกันทันที (ควรหารือการสูงสุดก่อน)

กรณีที่ 2.6: การขยายเวลาสัญญาและลดค่าปรับจากเหตุฝนตก (ภาคใต้)

[ประเด็นคำถาม]

สัญญา 240 วัน เกิดฝนตกในภาคใต้ 50 วัน ผู้รับจ้างขอขยายเวลาโดยอ้างเหตุฝนตก ได้หรือไม่?

[แนวทางวินิจฉัย / ทางออก]

- ✗ **ฝนตกตามฤดูกาล ไม่ใช่เหตุสุดวิสัย** (สัญญาที่ใช้ Factor F ได้คำนวณเพื่อฝนชุกไว้ล่วงหน้าแล้ว)
- ▲ **เงื่อนไขเดียวที่ขยายได้:** ต้องเป็นภัยพิบัติผิดปกติวิสัย และ **ผู้รับจ้างต้องแจ้งเหตุขัดข้องเป็นหนังสือต่อ อปท. ภายใน 15 วัน นับแต่เหตุสิ้นสุด** หากไม่แจ้ง อปท. หมدสิทธิขยายเวลาให้

เอกสารฉบับนี้จัดทำขึ้นโดยใช้ AI ช่วยถอดความและเรียบเรียงเนื้อหาจาก
<https://youtu.be/JqzEfwYkOf0>

โดยช่างทึก โยธาไทย

ทั้งนี้ เอกสารฉบับนี้มิใช่เอกสารทางการของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน (สดง.)
และจัดทำขึ้นเพื่อการศึกษาและเผยแพร่ความรู้เท่านั้น.

กรณีที่ 2.7: ข้อแตกต่างระหว่าง ว 119 และ ว 804 ในการเบิกจ่าย

[ประเด็นคำถาม]

ระเบียบการเบิกจ่าย ว 119 และ ว 804 แตกต่างกันอย่างไร?

[แนวทางวินิจฉัย / ทางออก]

- ✓ **ว 804 (ไม่เกิน 50,000 บาท):** ให้ใช้ใบเสร็จรับเงิน/ใบกำกับภาษี ประกอบกับ "รายงานสรุปการจัดซื้อ" เป็นหลักฐานเบิกจ่ายได้เลย แทนการทำสัญญา
- ✓ **ว 119 (ไม่เกิน 10,000 บาท):** สำหรับงานเร่งด่วน อนุญาตให้ใช้ "บันทึกรายงานผลการดำเนินงาน" เป็นหลักฐานตรวจรับโดยอนุโลม เพื่อเคลียร์ใบสำคัญเงินยืม

กรณีที่ 2.8: การแก้ไขสัญญา Unit Price ช่วงน้ำท่วม (มาตรา 97)

[ประเด็นคำถาม]

จ้างเหมาตัดขยะแบบคิดราคาต่อหน่วย แต่น้ำท่วมทำให้ขยะล้น จบสัญญาเดิมไม่พอจ่าย จะแก้ไขสัญญาเพิ่มเงินได้ไหม?

[แนวทางวินิจฉัย / ทางออก]

[สามารถแก้ไขสัญญาเพิ่มเงินได้]

- ✓ เป็นไปตาม **มาตรา 97** โดยอ้างเหตุจำเป็นอันเกิดจากภัยพิบัติที่ไม่คาดการณ์ได้ล่วงหน้า เพื่อบริการสาธารณะของท้องถิ่น

เอกสารฉบับนี้จัดทำขึ้นโดยใช้ AI ช่วยถอดความและเรียบเรียงเนื้อหาจาก
<https://youtu.be/JqzEfwYkOf0>

โดยช่างศึก โยธาไทย

ทั้งนี้ เอกสารฉบับนี้มิใช่เอกสารทางการของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน (สดง.)
และจัดทำขึ้นเพื่อการศึกษาและเผยแพร่ความรู้เท่านั้น.

กรณีที่ 2.9: จิตวิญญาณของ ว 360 และความมั่นคงในพื้นที่

[ประเด็นคำถาม]

พื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ สามารถยกเว้น e-Bidding และใช้วิธีคัดเลือกผู้รับเหมาในพื้นที่ได้ตามเกณฑ์ใด?

[แนวทางวินิจฉัย / ทางออก]

- ✓ ว 360 ผ่อนผันให้ **ไม่ต้องจำกัดวงเงิน และให้ใช้ "วิธีคัดเลือก"** กับผู้จดทะเบียนพาณิชย์ในพื้นที่ได้ **เลย** เพื่อป้องกันผู้รับเหมาต่างถิ่นบิดราคาต่ำแล้วทิ้งงาน
- ✗ **ข้อควรระวัง:** หากอ้าง ว 360 ใช้วิธีคัดเลือก แต่ไปเชิญผู้รับจ้างจาก "นอกพื้นที่" มาร่วมเสนอราคา ถือว่าขัดต่อเจตนารมณ์ความมั่นคงพื้นที่

กรณีที่ 2.10: การจ้างเหมาบริการ ว 877 และหลักประกันสัญญา

[ประเด็นคำถาม]

งานจ้างเหมาบุคคลธรรมดา (ว 877) ต้องเรียกหลักประกันสัญญาไหม? และสิ่งงานอื่นนอกเหนือสัญญาได้ไหม?

[แนวทางวินิจฉัย / ทางออก]

- ✗ **ห้ามจ้างแรงงานแฝง:** จ้างเหมาต้องเน้น "ผลสำเร็จของงาน" การระบุให้ทำงานอื่นตามสั่ง หรือบังคับร่วมกิจกรรมองค์กร จะถูกตีความว่าเป็นการจ้างแรงงาน (ผิดระเบียบ)
- ✓ **หลักประกันสัญญา:** หากทำเป็น "บันทึกข้อตกลง" (ลดรูป) ไม่ต้องเรียกหลักประกัน แต่ถ้า อปท. ทำเป็น "สัญญาเต็มรูป" **ต้องเรียกหลักประกันตามระเบียบ**

เอกสารฉบับนี้จัดทำขึ้นโดยใช้ AI ช่วยถอดความและเรียบเรียงเนื้อหาจาก

<https://youtu.be/JqzEfwYkOf0>

โดยช่างทัก โยธาไทย

ทั้งนี้ เอกสารฉบับนี้มิใช่เอกสารทางการของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน (สดง.) และจัดทำขึ้นเพื่อการศึกษาและเผยแพร่ความรู้เท่านั้น.

กรณีที่ 2.11: ชิมมือถือฟรี ผูกสัญญา 24 เดือน และจุดจบของเครื่อง

[ประเด็นคำถาม]

บริษัทแจกมือถือพร้อมชิมฟรี แต่อปท. ต้องจ่ายค่ารายเดือนผูกพัน 24 เดือน ทำได้ไหม และเครื่องจะเป็นของใคร?

[แนวทางวินิจฉัย / ทางออก]

- ✓ **การรับเข้า:** บริษัทต้องทำเรื่อง **“บริจาคเป็นครุภัณฑ์หลวง”** ก่อน แล้ว อปท. ค่อยทำเรื่องให้เจ้าหน้าที่ “ยืมใช้”
- ▲ **งบประมาณ:** ต้องตั้งเบิกเป็น **“งบผูกพันข้ามปีงบประมาณ”** ให้ถูกต้อง
- ✓ **จากรอบ:** เมื่อเสื่อมสภาพ อปท. ทำเรื่องจำหน่ายและ **ขายทอดตลาดให้เจ้าหน้าที่คนที่ถือครองเครื่องนั้นได้โดยตรง**

กรณีที่ 2.12: เชื้อเงินเวลาในการ “บอกเลิกสัญญาทำงาน”

[ประเด็นคำถาม]

จะบอกเลิกสัญญา คณะกรรมการต้องรอให้สัญญาสิ้นสุดอายุลงก่อนหรือไม่?

[แนวทางวินิจฉัย / ทางออก]

[ไม่จำเป็นต้องรอให้หมดเวลา]

- ✓ หากมีหลักฐานเชิงประจักษ์ชัดเจนว่าผู้รับจ้างไม่สามารถทำงานให้แล้วเสร็จตามกำหนดได้ รัฐมีเอกสิทธิ์อำนาจในการใช้สิทธิบอกเลิกสัญญาได้ทันที!

เอกสารฉบับนี้จัดทำขึ้นโดยใช้ AI ช่วยถอดความและเรียบเรียงเนื้อหาจาก

<https://youtu.be/JqzEfwYkOf0>

โดยช่างทัก โยธาไทย

ทั้งนี้ เอกสารฉบับนี้มิใช่เอกสารทางการของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน (สตง.) และจัดทำขึ้นเพื่อการศึกษาและเผยแพร่ความรู้เท่านั้น.

กรณีที่ 2.13: ระเบียบการจัดซื้อที่ดินแบบระบุพิกัดโฉนด

[ประเด็นคำถาม]

อปท. ต้องการจัดซื้อที่ดินแปลงเฉพาะโดยระบุพิกัดและเลขที่โฉนด ต้องอ้างอิงกฎหมายใด?

[แนวทางวินิจฉัย / ทางออก]

- ✓ ให้ใช้ **วิธีเฉพาะเจาะจง** อ้างอิง **มาตรา 56 วรรคหนึ่ง (2) (ง)** (กรณีมีความจำเป็นต้องซื้อที่ดินเฉพาะแห่ง)
- ▲ ตาม **ข้อ 23** รายงานขอซื้อต้องระบุ: เหตุผลความจำเป็น, รายละเอียดที่ดิน, ราคาประเมินราชการ, และราคาซื้อขายตลาด
- ▲ ตาม **ข้อ 79** ให้ตั้งคณะกรรมการไปเจรจาตกลงราคากับเจ้าของที่ดินโดยตรง

เอกสารฉบับนี้จัดทำขึ้นโดยใช้ AI ช่วยถอดความและเรียบเรียงเนื้อหาจาก

<https://youtu.be/JqzEfwYkOf0>

โดยช่างทึก โยธาไทย

ทั้งนี้ เอกสารฉบับนี้มิใช่เอกสารทางการของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน (สดง.) และจัดทำขึ้นเพื่อการศึกษาและเผยแพร่ความรู้เท่านั้น.

ส่วนที่ 4: คาถาป้องกันภัยและการบริหารสัญญา

ผู้ว่าการ สตง. แนะนำให้ ปลัด อปท. และเจ้าหน้าที่ นำโครงสร้างนี้ไปใช้กับ “บันทึกข้อความขออนุมัติเบิกจ่าย” ทุกฉบับ เพื่อคุ้มครองความปลอดภัยของทุกคนที่เชื่อถือ:

โครงสร้างบันทึกข้อความ 4 ขั้นตอน (เกราะป้องกันตัว)

ขั้นตอนที่ 1: ความเป็นมา: เล่าเรื่องย่อ สัญญาเลขที่เท่าไร งบประมาณมาจากไหน อยู่ในแผนไหม

ขั้นตอนที่ 2: ข้อเท็จจริงหน้างาน: เล่าปัญหาที่เกิดขึ้นจริง (เช่น น้ำท่วมหนัก ขยะล้นเมือง)

ขั้นตอนที่ 3: กฎหมาย/ระเบียบรองรับ (จุดชี้เป็นชี้ตาย): ต้องหาเลขระเบียบ หนังสือสั่งการ ว... หรือ มาตรากฎหมาย ที่เขียนไว้ชัดเจนว่า “อนุญาตให้ อปท. ทำได้” มาอ้างอิงให้ได้

▲ หากหาข้อนี้ไม่ได้ แม้โครงการจะดีแค่ไหน ก็ ห้ามอนุมัติเด็ดขาด

ขั้นตอนที่ 4: ข้อเสนอแนะ: สรุปชัดๆ ว่าเสนอให้ผู้บริหารเซ็นอนุมัติอะไร (เช่น อนุมัติเบิกจ่าย)

ข้อแนะนำการหาหรือข้อสงสัยในขั้นตอนการปฏิบัติตามสัญญา

- ✓ **เทคนิคส่งหาหรือไม่ให้หลงทาง:** ท้องถิ่นมักเข้าใจว่าทุกเรื่องของการจัดซื้อจัดจ้างต้องหาหรือคณะกรรมการพัสดุ (กวจ.) ทั้งหมด ซึ่งวิทยากรแนะนำให้แยกประเด็นการหาหรือเพื่อความรวดเร็วและตรงจุด ดังนี้:
 - ปัญหาเชิง “กฎหมายและระเบียบพัสดุ” → ส่งหาหรือ คณะกรรมการพัสดุ (กวจ.) เป็นผู้ตอบตามปกติ
 - ปัญหาเชิง “ข้อความในสัญญา หรือ วิธีปฏิบัติตามสัญญาที่ลงนามไปแล้ว” → แนะนำให้ส่งหาหรือ สำนักงานอัยการสูงสุด
- ✓ **เหตุผลรองรับ:** พ.ร.บ. จัดซื้อจัดจ้างฯ ฉบับใหม่ เปิดช่องให้หน่วยงานรัฐสามารถหาหรืออัยการสูงสุดได้ หากเกิดข้อสงสัยในระหว่างการปฏิบัติตามสัญญาแล้ว การส่งเรื่องการตีความข้อสัญญาไปที่ กวจ. อาจทำให้ล่าช้า (อาจรอ 6 เดือนถึง 1 ปี) เนื่องจากไม่ใช่ปัญหาข้อระเบียบโดยตรง

“จำไว้ว่า... สตง. ไม่เคยห้ามทำความดี แต่การทำความดีนั้น ต้องมีกฎหมายรองรับเสมอ”

เอกสารฉบับนี้จัดทำขึ้นโดยใช้ AI ช่วยถอดความและเรียบเรียงเนื้อหาจาก

<https://youtu.be/JqzEfwYkOf0>

โดยช่างทึก โยธาไทย

ทั้งนี้ เอกสารฉบับนี้มิใช่เอกสารทางการของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน (สตง.) และจัดทำขึ้นเพื่อการศึกษาและเผยแพร่ความรู้เท่านั้น.